

Данъчно третиране на доходи с източник финансови инструменти, от местни на България за данъчни цели, физически лица, за 2022 г.

Екипът на ЕЛАНА Трейдинг подготви този материал относно данъчното третиране на доходите от търговия на българските и международни финансовите пазари, касаещи физически лица, които са с данъчна юрисдикция България, за 2022 г.

I. Акции, права и дялове на колективни инвестиционни схеми:

1. Регулиран пазар в страната и Европейския съюз (ЕС)

Ако сделките с акции, права и дялове на колективни инвестиционни схеми, са сключени на регулиран пазар в страната и ЕС, какъвто е „Българска фондова борса – София“ АД и другите фондови борси в страните-членки на ЕС, резултатите от тях са изключени от данъчно облагане. Печалбите от тези източници не се облагат, но и загубите не биха могли да намалят друг облагаем резултат.

Доходите от акции, реализирани на beam пазара, организиран от „Българска фондова борса – София“ АД, са необлагаеми, със срок до 31.12.2025 г. включително.

Доходите от сделки с акции, сключени на MTF BSE International, са облагаем доход. Причината за това е че многостранната система за търговия MTF BSE International не е регулиран пазар, по смисъла на чл. 152, ал. 1 и ал. 2 от ЗПФИ.

2. Сделки с дялове на колективни инвестиционни схеми (КИС - инвестиционни дружества и договорни фондове) по условия и ред предвиден за обратното им изкупуване

Ако сделките с дялове на колективни инвестиционни схеми (инвестиционни дружества и договорни фондове), допуснати за публично предлагане в страната, ЕС и ЕИП, са сключени при условията и по реда, предвиден за обратното им изкупуване, резултатите от тях са изключени от данъчно облагане. Печалбите от тези източници не се облагат, но и загубите не биха могли да намалят друг облагаем резултат.

3. Сделки по реда на търгово предлагане по глава 11, раздел II от ЗППЦК

Ако сделките с акции са сключени при условията и по реда на търгово предлагане по глава 11, раздел II от ЗППЦК, резултатите от тях са изключени от данъчно облагане. Печалбите от тези източници не се облагат, но и загубите не биха могли да намалят друг облагаем резултат.

4. Сделки на регулиран пазар извън ЕС

Ако сделките с акции на чуждестранни емитенти са сключени на регулиран пазар извън ЕС, положителните резултати от тях са облагаеми.

5. Сделки с акции, права и дялове на КИС на извънрегулиран пазар

Ако сделките с акции, права и дялове на колективни инвестиционни схеми са сключени на извънрегулиран пазар, положителните резултати от тях са облагаеми.

6. Сделки с акции, права и дялове на КИС сключени чрез процедура по регистрационно агенство

Ако сделките с акции, права и дялове на колективни инвестиционни схеми са сключени чрез процедура по регистрационно агенство (предварително договорени сделки), положителните резултати от тях са облагаеми.

7. Доходи от дивиденди и ликвидационни дялове от местни емитенти

Доходите от дивиденди от местни емитенти са облагаем доход, но те се облагат с окончателен данък от 5 процента при източника (при емитента) и лицата получават вече обложени суми, които не подлежат на понататъшно облагане и деклариране.

8. Доходи от дивиденди от чужбина

Доходите от дивиденди от чужбина подлежат на деклариране и облагане с окончателен данък от 5% (тук данъчната ставка е различна от данъчна ставка за облагаеми доходи от търговия с финансови инструменти, която е 10%). В голяма част от случаите на постъпили доходи дивиденди от чуждестранните емитенти, дивидентите вече са обложени, тъй като в болшинството от случаите чуждестранните емитенти са задължени да облагат при източника такъв тип доходи. При случаи на обложени в чужбина дивиденди, местните физически лица декларираат в данъчната си декларация, в специално за целта приложение, получения доход от дивиденди от чужбина и размера на удържания в чужбина данък. Ако „данък-дивиденди“ в чужбина е по-нисък от 5% или не съществува такъв в страната на емитента, то доходите от дивиденди следва да бъдат дообложени до размера на 5 процентния данък за България.

9. Деклариране на притежавани към 31 декември акции, с емитенти извън България

В годишната данъчна декларация, местните на България за данъчни цели физически лица, следва да декларираат притежаваните си към края на годината акции, с емитенти извън България. Тук режима е само декларативен, няма облагане и формиране респективно на данъчно задължение.

II. Компенсаторни инструменти и инвестиционни бонове:

1. Обезщетени по реда на нормативен акт лица

Ако продавачи на компенсаторни инструменти и инвестиционни бонове са обезщетените по реда на нормативен акт лица (първоначално обезщетените собственици), то сумите от продажбите са изключени от данъчно облагане.

2. Закупени и впоследствие продадени компенсаторни инструменти

Ако положителните резултати от сделки с компенсаторни инструменти и инвестиционни бонове са генерирани от лица, закупили компенсаторни инструменти и инвестиционни бонове и впоследствие продали ги, то това са облагаеми доходи. Тук няма значение дали сделките с такъв тип инструменти, са сключени на регулиран пазар или не.

III. Облигации (включително държавни ценни книжа):

1. Доходи от сделки с корпоративни облигации

Доходите от сделки с корпоративни облигации са облагаеми. Облагаем доход представлява и положителната разлика между стойността при падежиране и покупната стойност на корпоративните облигации (включително пропорционалната част при частично падежиране). Не е от значение дали сделките са сключени на регулиран пазар или извънборсов такъв, или кой е фондовия пазар.

2. Доходи от сделки с държавни ценни книжа

Доходите от сделки с държавни ценни книжа са необлагаеми, ако сделките са сключени на регулиран пазар в страната или ЕС. Доходите от сделки с държавни ценни книжа, сключени на извънборсов пазар, каквато е българската практика, формират облагаем доход.

3. Доходи от лихви и отстъпки (сконто)

Доходите от лихви и отстъпки (сконто) по корпоративни и общински облигации, както и държавни ценни книжа, с емитенти от България, ЕС и ЕИП са изключени от данъчно облагане. Когато доходите от лихви и отстъпки са с емитенти извън ЕС и ЕИП, те са облагаеми, като тук облагането трябва да се извърши при платеца на дохода и лицата следва да получат обложен вече доход. Данъчната ставка в тези случаи за физическите лица с данъчна юрисдикция България, е 10%. Обложените доходи от лихви и отстъпки по облигации се декларират в годишната данъчна декларация на местните физически лица, макар да не се налага последващо облагане.

IV. Търговия с чуждестранна валута и деривати:

Доходите от търговия с чуждестранна валута и деривати са облагаеми. Тук се включват валутни двойки, договори за разлики, опции, фючърси и форуърди върху акции, метали, петрол, злато, индекси и т.н.

V. Доходи от репо-сделки

Тъй като репо-сделките са финансиращи операции и прехвърлянето на собствеността по опосредващите ги финансови инструменти, не е окончателно, за доход от тях следва да се счита само доходът от лихви за финансиращия с парични средства участник. Този доход следва се третира като доход от лихви и да бъде обложен от платеца на дохода с 10% данък. Получателят на дохода го получава нето от данък, но следва да го декларира в годишната си данъчна декларация, без обаче да има последващо облагане, тъй като този доход вече е обложен.

VI. Възможност за деклариране на необлагаеми доходи в годишните данъчни декларации на физическите лица

С изменения в Закона за данъците върху доходите на физическите лица, считано от 01.01.2018 г. местните физически лица, биха могли да декларират необлагаеми доходи, включително такива от освободени от облагане доходи от финансови инструменти. Декларирането е само с информативна цел и по обявените в данъчна декларация необлагаеми доходи, не се дължат данъци. Декларирането на необлагаеми доходи е изцяло по желание на местните физически лица и представлява възможност за такова деклариране, а не задължение.

Забележки:

- За целите на данъчното облагане облагаем доход от сделки с финансови инструменти е положителната разлика между продажната цена и документално доказаната цена на придобиване, умножено по броя на продадените инструменти. За документално доказана цена на придобиване се счита и метода на среднопретеглената цена на придобиване (пар. 22 от Закона за корпоративното подоходно облагане): „... Когато ценни книжа или дяловете от един вид, издадени от едно лице, са придобити на различни цени и впоследствие се продават част от ценните книжа или дяловете, като не може да бъде доказано кои от тях се продават, цената на придобиване на продадените ценни книжа или дялове е средно претеглената цена, определена въз основа на цената на придобиване на държаните ценни книжа или дялове към момента на продажбата“.
- С разходите по сделките (транзакционните разходи) се увеличават цените на придобиване, респективно намаляват се продажните цени на финансовите активи.
- Закона за данъците върху доходите на физическите лица позволява приспадане/прихващане на данъчни печалби с данъчни загуби между различните видове финансови инструменти. Например данъчна печалба от сделки с акции на регулирани пазари извън ЕС, може да се намали с данъчна загуба от търговия с чуждестранна валута.
- Размерът на данъчната ставка, с изключение на доходите от дивиденди, е 10% за всички доходи от финансови инструменти.
- Разходите за лихви, с които е финансирана покупката на финансов инструмент (например при договори за разлики), не представлява разход за данъчни цели, тоест няма възможност с нея да се намалява данъчна печалба.
- Трябва да се отбележи съществената промяна, по отношение на данъчното облагане на *юридическите лица*, в сила от 01.01.2021 г. С промените на Закона за корпоративното подоходно облагане в ДВ, бр. 104 от 2020 г., се прави изменение в данъчното третиране на доходите от капиталови печалби от акции дялове и права на регулирани пазари, за местните юридически лица. За необлагаеми доходи за местните юридически лица, от 01.01.2021 г., се считат и капиталовите печалби от акции дялове и права, реализирани не само на регулирани пазари в рамките на ЕС, но и на т.нар. еквивалентни регулирани пазари, одобрени за такива с Решения за изпълнение на Европейската комисия. Списъкът с одобрени от ЕК еквивалентни пазари е динамичен, но едни от най-развитите фондови пазари, каквито са тези на САЩ и Великобритания, са в този списък.

Настоящото разяснение е съобразено с нормативната уредба към 20.12.2022 г. и има само информативен характер относно основни аспекти в данъчното третиране на доходите от търговия на финансовите пазари. Същото не представлява данъчен или правен съвет относно приложимия данъчен режим.

ЕЛАНА Трейдинг изготви това разяснение единствено като добавена стойност за своите клиенти. Настоящото данъчно становище не представлява инвестиционна консултация и не следва да се третира като препоръка за покупка или продажба на финансови инструменти.

Успешна търговия!